

[Undervisningsministeren.]

Der vil ved disse foranstaltninger, seminarieelevernes vikartjeneste, kunne gøres en særdeles effektiv indsats mod den øjeblikkelige lærermangel, idet der herigennem vil kunne dækkes ca. 735 af folkeskolens ledige embeder, eller ca. 350 flere embeder end hidtil.

Den nævnte ordning må betragtes som en nødløsning, der igen bør ophæves, så snart forholdene tillader det.

Fra flere sider er der endvidere rejst det spørgsmål, om man ikke i denne nødsituation kunne udnytte de lærere, der til enhver tid er indkaldt til militærtjeneste.

Undervisningsministeriet har ikke ment at kunne gå ind for, at der gives lærere en særstilling i forhold til andre samfundsgrupper med hensyn til aftjening af den egentlige værnepligt. Det er imidlertid over for ministeriet blevet anført, at værnepligtige med læreruddannelse særlig hyppigt udtages til uddannelse til befalingsmænd. Da det i den nuværende situation må anses for meget betænkeligt, at militærtjenesten gennem længere tid end ubetinget nødvendigt forhindrer de værnepligtige lærere i at virke i skolens tjeneste, har undervisningsministeriet efter en henvendelse fra en kreds af seminariefolk henstillet til forsvarsministeriet, at man kun i den udstrækning, det må anses for aldeles påkrævet, udtager lærere til forlænget tjeneste som befalingsmænd. Det er også muligt, at der kan tilvejebringes en ordning, hvorefter lærere under aftjening af værnepligten kan varetage visse undervisningstimer i én skole.

Sluttelig kan jeg nævne, at det vil være ønskeligt, om de kommunale skolevæsenere som et led i de midlertidige foranstaltninger til lettelse af lærermangelen i højere grad end nu ville gøre brug af småbørns-lærerinder i undervisningen af de yngste årgange og af piger i fagene gymnastik og kvindelig håndgerning i alle skolens klasser. Jeg har indtryk af, at der her er tale om en uudnyttet reserve af arbejdskraft, som hidtil ikke har været tilstrækkelig påagtet.

Som fremhævet flere gange i det, jeg har sagt, er der imidlertid med de foranstaltninger, jeg har nævnt kun taget sigte på nødløsninger, som skulle kunne medføre en lettelse i den store lærermangel på kortere sigt.

På længere sigt vil kun én foranstaltning være virkelig effektiv over for lærermangelen, nemlig uddannelse af flere lærere, idet man efter den skete udvikling næppe tør påregne, at behovet for lærere vil mindskes inden for en nærmere fremtid — tværtimod må man regne med, at det modsatte vil blive tilfældet.

Man har fra undervisningsministeriets side, siden lærermanglen blev en kendsgerning, i videst muligt omfang medvirket til en udvidelse af de bestående seminariers kapacitet, og man har også ad denne vej opnået en væsentlig forøgelse af seminariernes elevtal og derigennem af antallet af dimittender fra seminarierne. Jeg kan nævne, at medens antallet af elever i seminariernes 1. klasser ved begyndelsen af undervisningsåret 1952-53 var 1 072 og i 1955-56 var gået op til 1 557, optog seminarierne ved begyndelsen af indeværende skoleår som allerede nævnt i alt 1 940 elever. I 1952 dimitteredes 903 elever, i 1956 1 184 nye lærere, medens det tilsvarende tal for 1959 var 1 533, og dette tal vil i løbet af et par år stige til ca. 1 800.

Yderligere udvidelser af seminariernes kapacitet er for tiden under forberedelse, både for så vidt angår statsseminarierne og de private seminarier.

En række af statsseminarierne — jeg kan nævne Ribe, Skårup og Jelling — søges udvidet med tilbygninger og nybygninger. Tønder og Haderslev statsseminarier er alle bygningsmæssigt udvidet, og Jonstrup statsseminariums nybygning i Lyngby nærmer sig sin afslutning. Jeg finder anledning til i denne forbindelse at anføre, at det er forhold, hvorover ministeriet ikke har kunnet råde, der har bevirket, at de gennem adskillige år forberedte byggearbejder i Jonstrup og Jelling har været så længe om at blive realiseret. Her må jeg dog tilføje, at den samlede kapacitet på landets seminarier til enhver tid har været så stor, at alle elever, der ønskede det, har kunnet anvises plads på et seminarium.

En del privatseminarier er ligeledes for tiden i gang med bygningsmæssige udvidelser af væsentligt omfang eller med rejsning af tidssvarende nybygninger og vil, når disse arbejder er afsluttet, have mulighed for at øge deres klassetal.

Med hensyn til oprettelse af nye semina-